

ДУ «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г.Віцебска»
Бібліятэка імя М.Лынькова

ПРАМЯНІСТАЕ СВЯТЛО ТАЛЕНТУ

*Сцэнарый юбілейнай
вечарыны да
110-годдзя
з дня нараджэння
Міхася Лынькова*

*Складальнік:
загадчык бібліятэкі
Э.Марозава*

2009

1-вядучы

ВІТАЕМ УСІХ ПРЫСУТНЫХ У ГЭТАЙ ЗАЛЕ!

Наш сённяшні вечар прысвечаны Міхасю Ціханавічу Лынькову

2-вядучы

Аднаму з заснавальнікаў беларускай мастацкай прозы

1-вяд.

Удумліваму мастаку, чалавеку вялікай душэўнай абаяльнасці, незвычайнай сціпласці.

2-вяд.

Самаадданаму сыну беларускай зямлі.

1-вяд.

Народнаму пісьменніку Беларусі, акадэміку, пісьменніку-гуманісту, нястомнаму рамантыку.

Міхась Ціханавіч Лынькоў нарадзіўся **18-га лістапада** (30-га па новым стылі) **1899** года ў весцы Зазыбы на Віцебшчыне. Галадуха, нішчымніца выгналі з роднай вескі бацькоў працаваць на чыгунку. Нялегкім быў пачатак яго дарогі. Самыя першыя дзіцячыя ўражанні-гэта ужо ўсведамленне адказнасці, абавязку перад маці, перад малодшымі ў сям'і, сям'і рамонтнага рабочага, якая мясцілась у чыгуначнай будцы, што стаяла на перагоне паміж Тошчыцай і Рагачовам на 230-й вярсце. Гэтую вярсту і тое, што бацька атрымліваў 12 рублёў 20 капеек, а маці, пераездная вартаўніца, - 3 рублі на месяц, будучы пісьменнік запомніў на ўсе жыццё.

Ад чыгуначнай будкі дорога вяла у лес. Душой лавіў Міхась шматгалоссе лесу, сэрцам убіраў жывыя галасы роднай зямлі. У лазовай балаціне спявала-плакала жалейка.

(Музычны нумар)

(Ціха гучыць мелодыя песні “Маці мая, Беларусь”, Муз. Л Кос-Антакэльскага, сл. М. Танка)

2 чытальнік.

Зрэзаў чалавек чараціну, падзьмуў у яе: пачулі кусты, лугавіны. Зрэзаў хваінку, зрабіў дудачку, дыхнуў у яе, зайграла яна: пачулі яе бярэзнікі, сасоннікі...

Зрэзаў елку, зрабіў скрыпку, зайграў- заспявалі, заскакалі людзі на вяселлі, на радзінах, на кірмашах... Па усім краі крынічанкай разлілася, галубкай паляцела песня.

1 чыт.

Кожнае слова сэрцам лавіў хлопчык, а маці ягады збірала, расказвала.

2 чыт.

Песні - гэта залатыя чарадзейныя ключы, якімі адмыкаюцца нават дрымотныя, цемныя душы. Заспяваеш - мядзвездзь перастае маліну збіраць, прыслухоўваецца да песні. Нават конь робіцца весялейшым, калі заспяваюць вячальную, вясельную.

1 вяд.

Добрыя, цурадзейныя зярняты маці пасеяла ў душы сына. Прарастуць яны, закрасуюць, закалосяцца жывымі словамі, раманамі, аповясцямі, апавяданнямі, вершамі.

(музыка сціхае)

2 вяд.

Дарэчы, усе тры браты Лыньковы пісалі вершы. З вершау пачынаў і Міхась, які падпісваўся псеўданімам Васілек, сярэдні назваў сябе Рыгор Суніца. Не адстаў і Мікола, самы меншы брат-у школе, потым у тэхнікуме ен быў актыўным паэтам, аўтарам усіх насценных газет, а псеўданім сабе ен выбраў яшчэ задоўга да слаўтай братавай аповесці – “Міколка Паравоз!”

1 вяд.

Як пісьменнік Міхась Лынькоў не хадзіў ў пачаткоўцах і вучнях, а з першых публікацый было ясна - ў літаратуру прыйшоў стале пісьменнік, патрабавальны, чуйны майстра.

2 вяд.

Ён прыйшоў у літаратуру не вучнем, а настаўнікам, выхавальнікам рабселькораўскай моладзі. Такія вядомыя сэння пісьменнікі і паэты, як Хвядос Шынклер, Барыс Мікуліч, Васіль Вітка, Сяргай Грахоўскі, Аляксей Зарыцкі ўвайшлі ў літаратуру, падтрыманыя яго добрым словам.

1 вяд.

Будучы яшчэ зусім маладым чалавекам, аўтарам двух невялікіх зборнікаў “Гой” і “Над Бугам” Міхась Лыцькоў заявіў аб сабе як стале майстра. Яго апавяданні тых гадоў адразу атрымалі шырокую вядомасць.

2 вяд.

Ніл Гілевіч сказаў: “Калі мае пакаленне яшчэ толькі асвойвала школьны буквар, Міхась Ціханавіч быў ужо вядомым, прызнаным і вельмі папулярным пісьменнікам. Гэта значыць, што, як і ўсе мае аднагодкі, я не мог размінунца і не пазнаеміцца - ў аднабаковым парадку- з ім. Так, размінунца было немагчыма, таму што Лынькоў быў усюды і скрозь: яго кнігамі літаральна зачытваліся, асабліва дзеці, школьнікі і моладзь

1 вяд.

“Да вайны я прачытаў ўсе, што пісаў і выдаваў Міхась Ціханавіч. Чытаў і перачытваў. Маё захапленне пачыналася ад саміх назваў твораў. Яны мне заўсёды здаваліся незвычайнымі і як бы таямнічымі: "Апошні зверыядавец", "Наталка-шкрабалка", "Чыгунныя песні", "Манчжур", "Гой", "Баян", "Беня-балагол". А многія выслоўі і дасюль жывуць у памяці: эх, позна, позна, і так рана рана; нос у цябе, браце, не нос, а замок ад гарматы; за вочы быў Мядзведзь, а у вочы Андрэй Андрэвіч; эх, Андрэй, Андрэй, да чаго ж ты дажыў, да чаго дастукаўся”, -успамінае пісьменнк **Алесь Асіпенка**

2 вяд.

У розных праявіх жанраў пісаў Міхась Лынькоў, асабліва многа зрабіў ён для развіцця жанру беларускага апавядання. Яго апавяданні вызначаліся навізнай тэматыкай, значнасьцю ўзнятых праблем, змястоўнасцю чалавечых характараў, арыгінальнай мастацкай манерай.

1 вяд.

Міхась Лынькоў ўслаўляў героіку рэвалюцыі і грамадзянскай вайны.

2 вяд.:

Ранняя творчасць Міхася Лынькова-гэта рытмічная проза, эмацыянальная, яркая, багатая метафарычнасьцю, акрыленая, рамантычнай прыўзнятасцю.

(Чытаецца ўрывак з апавядання "Маладосць")

1-ый чыт.:

Светлая раніца ўсміхнулася гораду. Сонечныя блескі ігралі з лісцем ліп і клёнаў, рассыпаліся зайчыкамі па шыбах акон, залацілі шыльды, падфарбоўвалі дахі камяніц. Грымелі гарачай меддзю трубы, і выбухі барабана ўзляталі вышэй сонечных сцен... Людзі ішлі на фронт.

Адна за другой праходзілі калоны. Людзі тоўпіліся на тратуарах, праводзілі. Большасць воч праянілася сонцам, сонечнай радасцю, сонечным сумам. Развіталіся са сваімі роднымі, блізкімі.Толькі дзе-нідзе, за прыспушчанымі фіранкамі, холадна паблісквалі чужыя вочы, сутуліліся чужыя спіны.

Дзяўчына:

Васька ішоў у пярэдніх калонах. Ён старанна адбіваў крок, беражна нес вінтоўку. На яе штыку красавалася гваздзіка. Нехта з праводзіўшых - ці то дзяўчына, ці то стары, а мо і родная маці, хіба ўспомніш цяпер, надарылі яго гэтай маленькай кветкай, пахучай, свежай. Яшчэ не высахла кропелька расы на яе бархатнай чырвані. Васька ішоў і не адчуваў хады свае, да таго легка ісці, калі музыка, калі песні, калі сонца іскрыцца на палотнішчах сцягоў, на тварах людскіх, у думках, надзеях. Спыніліся на вакзале. Ішла пасадка ў доўгі цягнік.

Юнак:

Васька стаяў ля самых дзвярэй вагона / **Васька бярэ дзяўчыну за руку**/. Ён трымаў за руку Насцю і нібы думаючы аб чым далекім, глядзеў кудсьці ўздоўж цягніка, туды, дзе пабеглі бясконцыя рэйкі, куды памчыць іх цяпер чырвоны цягнік. І калі пачуўся другі званок, неяк схамянуўся Васька, гарача паціснуў Насціну руку, зазірнуў ей ў вочы- сур'езныя цяпер, спакойныя, не смяшлівыя. І раптам засмяўся.

Юнак звяртаецца да дзяўчыны: “ Якія ж мы з табой важныя, якія мы сур'езныя, проста холодна робіцца.... Падумаешь, разлука, ты разлука... Хіба на век растаемся? Аднак наведвай часцей маці... няхай не сумуе...”

1 вядучы -

Пацалаваліся гарача, не саромяючыся людзей.

(Хлопец і дзяўчына махаюць адзін аднаму і ідуць у розныя бакі)

Гучыць мелодыя песні "Там вдалі за рекой"

(На сцэну выходзіць дзяўчына, на галаве або ў руках чорная хусцінка)

2 вядучы /з болем,спачуваннем/

Пахавалі Ваську на ўскрайку лесу, дзе стаялі ў задуме суровыя сосны, дзе зямля была ўсыпана ігліцай. Плыло над соснамі спакойнае восеньскае сонца, залаціла свежы пясок, хвойнае голле над долам.Тугою гудзелі вершаліны хвой, адвечны шум баравы плыў над лесам, развітваўся з Васькам.

(Музыка сціхае)

Апранулі яго ў новую адзежу. Усе, што было лепшага ў роце і пралетарскім батальоне, адшукалі хлопцы для Ваські. І ляжаў ён, святочны, урачысты. І здавалася, хітрун ён, хоча абмануць дружбакоў сваіх. Вунь хлапечая ўсмешка захавалася пад непакорлівымі віхрамі. Нібы жывы, глядзіць, узіраецца ён, прыжмурыўшыся, у залатое сонцава вока...

Ляжыць і марыць... А ў глыбокай бездані неба плывуць журавы, ледзь даносіцца іх развітальнае - курлы... курлы...

1 вядучы /хлопец/

Зайграла музыка. Адразу падцягнуліся хлопцы. Не зварухнецца іх строй суровы, аж рукі ўліпнулі ў вінтоўкі.

2 вядучы:

Гарэлі сэрцы ад слоў палымяных

1 вядучы:

Пралітая намі кроў не загіне дарма...

2 вядучы:

Высока-высока ў небе курлыкалі журавы...

---

1 вядучы

Міхась Лынькоў вельмі любіў дзяцей, разумеў іх душу. Для іх ён напісаў такія творы як "Міколка-паравоз", "Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў", "Янка-парашутыст" і інш. Без вялікай любові і павагі да дзяцей, без дасканалы вяданьня дзіцячай псіхалогіі такія рэчы напісаць немагчыма. У творах для дзяцей асабліва адчувальна выявіўся ўласцівы Міхасю Лынькову дасціпны гумар.

(чытаецца ўрывак з апавесці "Міколка-паравоз").

2 вяд.

Пад час Вялікай Айчыннай вайны пісьменніку давялося перажыць нечалавечыя пакуты: ягоную жонку і сына Марыка растралілі фашысты. Боль гэты не загіўся ў душы пісьменніка да канца жыцця. Востра адчуваецца ён у ваенных апавяданнях Міхася Лынькова "Васількі", "Дзіцячы башмачок", "Недапетыя песні", "Пацалунак", у ваеннай публіцыстыкі.

2 вяд.

Велічны подзвіг народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны пісьменнік увасобіў у рамана-эпапеі "Векапомныя дні".

1 вяд.

"Я меў на ўвазе расказаць чытачу аб тым, як наш беларускі народ, нягледзячы на люты тэрор фашыстаў, не скарыўся ворагу, не стаў перад ім на калені... Я хацеў расказаць аб мужнасці і гераізме народа.... Якімі б ні былі рознымі людзі па сваіх ранейшых занятках, па ўзросту, па культурнаму ўзроўню, па сваіх звычках і схільнасцях - усіх іх аб'ядноўвала палымяная любоў да Радзімы, палаючая нянавісьць да ворага, страстнае жаданне як мага хутчэй разбіць ворага і вызваліць ад яго родную зямлю" - пісаў пісьменнік.

2 вяд.

Творчае майстэрства Міхася Лынькова было добрай школай для станаўлення многіх пісьменнікаў больш позняга часу. Еўдакія Лось з удзячнасцю пісала: "Праходзячы школу Лынькова (маю на ўвазе ўсю яго творчасць, творы ваеннай пары, эпапею "Векапомныя дні"), вучышся не толькі таму, як напісаць сказ, пабудаваць сюжэт, намаляваць вобраз. Вучышся гуманізму - усеперамагаючай любові да чалавека, працаўніка і змагара за праўду і справядлівасць. Вучышся інтэрнацыяналізму, без якога немагчыма хада чалавецтва..... Вучышся любові да зямлі, якая цябе ўзгадавала, дала табе мову. Вучышся дабраце..."

(гучыць мелодыя песні "Жураўлі")

2 вяд.

Закончыць нашу вечарыну памяці Міхася Лынькова, народнага пісьменніка Беларусі, мастака прамяністага таленту і душы мы хочам прысвячэннем Максіма Танка:

Міхась!...

Зачынена акно. Няўжо ён яшчэ спіць.

Хаця ў чаўне зары

На наш бераг

Ужо вяслуе ранак?

– Міхась!...

Няўжо забыўся ён,

Што сёння меліся

Рыбацкае мы шчасце паспытаць?

Ці ноч правёўшы

З героямі

Сваіх апавяданняў

Замарыўся на золаку сном?

.....А можа,

Размінуліся мы з ім

І ен раней адплыў

На Гатаўскія тоні?

- Яшчэ аклікну раз

І паплыў шукаць.....